

SCURT ISTORIC

Tratatul de instituire a unei Constitutii pentru Europa, Partea I, Titlul I, Art. I-2: "[...] Uniunea se bazeaza pe valorile respectarii demnitatii umane, libertatii, democratiei, egalitatii, statului de drept si a respectarii drepturilor omului, inclusiv drepturile persoanelor apartinand minoritatilor. Aceste valori sunt comune statelor membre intr-o societate caracterizata prin pluralism, nediscriminare, toleranta, justitie, solidaritate si egalitate între barbati si femei.[...]"

Uniunea Europeană este o entitate politică, socială și economică, compusă din 27 țări în prezent. Este considerată a fi o construcție *sui generis* (nemaintalnită până acum, care nu poate fi calificată în funcție de criterii deja existente), situându-se între federație și confederație (într-un sistem federal, deciziile importante sunt luate de către un organ comun, caruia statele membre îi sunt subordonate, în timp ce într-un sistem confederal, hotărârile se iau în unanimitate de către ansamblul statelor membre).

Uniunea Europeană este rezultatul unui proces de cooperare și integrare care a început propriu-zis în anul 1951. Acest proces a fost unul extrem de complex, marcat de mai multe etape care au condus la configurarea actuală a Europei. Inițial, Uniunea Europeană a fost gândită ca o soluție la criza apărută după cel de-al doilea război mondial: după ce în iulie 1914 Europa se afla la apogeu (secolul XIX a reprezentat pentru Europa punctul culminant al puterii: crearea imperiilor coloniale, puterea economică și financiară, realizarea unor imense progrese tehnice), în 1945 ea se găsește aproape dărâmată din punct de vedere politic, economic și militar. Pe scena internațională rămăseseră doar două state care puteau fi calificate drept veritabile puteri mondiale: SUA și URSS. În acest context, cooperarea între statele europene apare ca o necesitate, singura soluție viabilă care putea încheia criza creată și putea relansa Europa pe plan mondial. Astfel, între Franța și Germania, aflate de prea mult timp în conflict, se încearcă o reconciliere **istorică**, clădită pe fundamente economice. Pornind de la ideea consilierului său, Jean Monnet, ministrul de externe francez, Robert Schuman, propune, în de-acum celebra declarație de la 9 mai 1950, plasarea întregii producții franco-germane de carbune și oțel în subordinea unei "Înalte Autorități" comune, în cadrul unei organizații deschise participării și

celorlalte tari ale Europei. Dupa un an de negocieri, *Frantei si Germaniei* li se alatura *Italia, Belgia, Olanda si Luxemburg*, care semneaza la **Paris**, la **18 aprilie 1951**, **Tratatul instituind Comunitatea Europeana a Carbului si Otelului**. Aceasta Comunitate creeaza “Europa celor Sase” si marcheaza inceputul constructiei europene. In **martie 1957**, cele sase tari semneaza la Roma doua tratate care infiinteaza doua noi comunitati europene: **Comunitatea Economica Europeana (CEE)** si **Comunitatea Europeana a Energiei Atomice (EURATOM)**. La acel moment, existau, in consecinta, trei comunitati europene distincte, cu competente limitate si activand doar pe plan economic. Aceste comunitati aveau structuri de conducere distincte, situatie care s-a mentinut pana in anul 1965, cand aceste organe de conducere au fuzionat. **Anul 1992** reprezinta un moment marcant pentru constructia europeana. Trebuie, insa, mentionat, mai intai, ca numarul membrilor din Comunitatile Europene se marise in urma a **trei valuri de aderare**: 1973 – *Danemarca, Irlanda si Regatul Unit*; 1981 – *Grecia*; 1986 – *Spania si Portugalia*.

La **7 februarie 1992**, Europa celor Doisprezece semneaza la Maastricht **Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE)**, care pune bazele Uniunii Europene, asa cum este ea organizata astazi. Pentru prima data, cooperarea europeana, pana atunci strict economica, se extinde si pe plan politic. Statele europene intra intr-o noua faza a unificarii, creand o noua structura, cu o noua denumire (“Uniunea Europeana”) si cu o organizare bazata pe existenta a trei piloni de importanta inegala.

Primul pilon este constituit din **Comunitatile europene** (in prezent doar doua – CE si EURATOM, deoarece Tratatul CECO a fost in vigoare pe o durata de 50 de ani, durata care a expirat in 2002). In centrul acestui pilon, cel mai important rol il are fosta Comunitate Economica Europeana (CEE), redenumita prin Tratatul de la Maastricht “Comunitatea Europeana”. Aceasta schimbare terminologica nu a fost intamplatoare, ea fiind in realitate expresia vointei semnatarilor TUE de a extinde competentele comunitare si la domenii non-economice. Specific acestui pilon este structura de conducere a Comunitatilor europene, modul de luare a deciziilor cu totul inedit in dreptul international. Astfel, Comunitatile (din cadrul primului pilon al Uniunii Europene) constituie un exemplu unic de *organizatie supranationala*, adica o organizatie creata prin transferul de suveranitate de la statele membre la Comunitati. In acest context, transferul de suveranitate inseamna o delegare – de la statele membre catre

anumite institutii comune (institutii cu puteri de constrangere asupra acestor state) – a puterii de decizie asupra unor aspecte comune, conform principiilor democratiei si statului de drept. In acest scop au fost create mecanisme de decizie si un cadru institutional complex, capabile sa asigure reprezentarea intereselor guvernelor statelor membre, a interesului general al Comunitatilor, precum si a intereselor cetatenilor europeni.

Cel de-al doilea pilon acopera dispozitiile referitoare la **politica externa si de securitate comuna (PESC)** a Uniunii Europene. Aceasta politica este definita si pusa in aplicare de catre Uniune si statele membre si marcheaza ridicarea cooperarii politice dintre statele membre la nivel de politica comuna si, in consecinta, includerea ei intr-un cadru institutional specific. **Obiectivele PESC vizeaza salvagardarea valorilor comune, intereselor fundamentale si independentei Uniunii, precum si mentinerea pacii si securitatii internationale.** Uniunea instaureaza o cooperare sistematica intre statele membre si pune in aplicare actiuni comune in domeniile in care aceste state au in comun interese importante. PESC inglobeaza toate problemele legate de securitatea Uniunii Europene, inclusiv definirea unei politici de aparare susceptibila sa conduca la o aparare comuna a statelor membre. PESC este gestionata de aceleasi institutii care opereaza in cadrul primului pilon, dar care au puteri si proceduri de decizie diferite. Astfel, deoarece acest domeniu este de importanta strategica pentru statele membre, domeniu in cadrul caruia este dificil de renuntat la suveranitatea nationala, procedura de decizie aplicata este *metoda interguvernamentala* (hotararile se iau la nivel de guverne ale statelor membre – deci nu in cadrul institutiilor UE – , iar pentru adoptarea lor este necesara unanimitatea de voturi a statelor membre).

Al treilea pilon organizeaza **cooperarea statelor UE in domeniile justitiei si afacerilor interne**, cooperare care, pana la acel moment, se desfasura pe baza de acorduri internationale ocazionale (un astfel de exemplu il constituie Acordul Schengen, semnat in 1995). Aceasta cooperare intarita este consecinta directa a stabilirii in cadrul UE al unui spatiu european fara frontiere interioare. Aspectele acoperite de cel de-al treilea pilon sunt **politica de azil, politica de imigrare, politica de trecere si control al frontierelor, problemele legate de criminalitatea transfrontaliera** (dependenta de droguri, terorismul, frauda), precum si **cooperarea judiciara in chestiuni civile si penale si in domeniul vamal.** Procesul de decizie in cadrul acestui pilon se bazeaza, la fel ca si in cazul PESC, pe *metoda interguvernamentala*.

Prin **Tratatul de la Maastricht** este instituita, in concluzie, **Uniunea Europeana, organizatie internationala sui generis, structurata pe trei piloni** (datorita acestei structuri, constructia europeana este imaginata asemenea unui templu grec), **in cadrul careia statele membre coopereaza in domeniul economic, politic si social.**

In **anul 1995**, un **nou val de aderare** creeaza **Europa celor Cincisprezece**, o data cu integrarea *Austriei, Finlandei si Suediei.*

Tratatul de la Amsterdam, semnat la **2 octombrie 1997** si **Tratatul de la Nisa**, din **26 februarie 2001** consolideaza cei trei piloni ai Uniunii Europene si deschid calea spre o noua perioada de largire a Uniunii. Astfel, cel de-**al cincilea val de aderare** va aduce in Uniune **12 noi state**. In **2004**, *Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia si Ungaria*, au devenit state membre ale UE, in timp ce *Romania si Bulgaria* au aderat la **1 ianuarie 2007**. Turcia si Croatia si Macedonia sunt tari candidate cu care negocierile de aderare tocmai au inceput, dar o posibila aderare a lor nu este prevazuta in viitorul imediat. **Constitutia Uniunii Europene**, asa cum este ea prevazuta in Tratatul semnat la **29 octombrie 2004**, raspunde exigentei simplificarii tratatelor comunitare si a unei mai bune transparente in procesul decizional din cadrul Uniunii. Cetateanul unional trebuie sa stie "cine face ce in Europa" pentru a se simti vizat, pentru a putea participa in cunostinta de cauza la alegerile europene si pentru a-si putea aduce sprijinul la ideea comunitara. Constitutia clarifica competentele Uniunii si ale statelor membre si este o etapa suplimentara si importanta in cadrul miscarii care impinge natiuni si popoare sa actioneze impreuna. Din pacate, insa, dupa ce Spania a ratificat prima aceasta Constitutie a Uniunii Europene, la 20 februarie 2005, populatia din Franta si Olanda si-au exprimat votul negativ in cadrul referendumurilor din 29 mai, respectiv 1 iunie, 2005. Procesul de ratificare a fost relansat la 10 iulie 2005, cand Luxemburg a votat pentru ratificarea Constitutiei UE.>

Principalele obiective ale Uniunii sunt:

- **promovarea progresului economic si social (piata unica europeana a fost instituita in 1993, iar moneda unica – euro – a fost lansata in 1999);**

- **afirmarea identitatii Uniunii Europene pe scena internationala** (prin ajutor umanitar pentru tarile nemembre, o politica externa si de securitate comuna, implicare in rezolvarea crizelor internationale, pozitii comune in cadrul organizatiilor internationale);

- **instituirea cetateniei europene** (care nu inlocuieste cetatenia nationala dar o completeaza, conferind un numar de drepturi civile si politice cetatenilor europeni);

- **dezvoltarea unei zone de libertate, securitate si justitie** (legata de functionarea pietei interne si in particular de libera circulatie a persoanelor);

- sa existe si sa se consolideze in baza dreptului comunitar (corpul legislatiei adoptate de catre institutiile europene, impreuna cu tratatele fondatoare);

Limbi oficiale - 23 de limbi oficiale .

Suprafata - 4.325.675 km².

Populatie - 496.000.000 locuitori.